

Ma koji izvoz, pričajte glasačima o trošenju! Kupujte glasove!

Ako stranačke ekonomske strategije pitate o izvozu, promrsit će nešto kroza zube. Ne da im se o tome. Ali o poreznim rasterećenjima kako bi glasači mogli trošiti više – o tome će sa žarom u očima govoriti do jutra

Kad sam prije dva tjedna dobio poziv na skup 'Izvozna konkurentnost Hrvatske u izbornim programima političkih stranaka', reakcija je bila dvojaka. Prva, onako monopolistička, bila je tko se to miješa u područje kojim se posljednjih deset godina u obliku skupova bave samo Lider sa svojim Klubom izvoznika i udruga Hrvatski izvoznici. A druga, konstruktivna, bilo je zadovoljstvo da je dugogodišnje nametanje izvoza kao glavne teme ekonomske politike napokon počelo davati rezultate. Evo, izvoz je počeo zanimati i druge. Budući da je gotovo istodobno objavljeno da će na ovogodišnjem Weekend Media Festivalu jedan panel biti posvećen izvozu kreativne industrije (BalCannes Export Report), nada da se društvo kreće u pravom smjeru još se povećala.

Nažalost, nakon skupa predstavnika političkih stranaka u Hrvatskome novinarskom domu optimizam je splasnulo. U redu, ekipa s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu učinila je što je mogla. Voditelj projekta prof. dr. sc. Boris Cota u jednom je trenutku pozvao šest, kako ih se obično naziva, stranačkih ekonomskih stratega i upitao mogu li postići konsenzus da je izvoz jamstvo dugoročno održivog rasta i središte ekonomske politike buduće vlade.

O izvozu – kurtoazno Naravno da konsenzusa nije bilo. Branko Grčić iz Narodne koalicije vrlo je jasno dao do znanja da su generatori rasta osobna potrošnja i investicije. Ljubo Jurčić iz Koalicije za premijera zapravo je poručio da se treba usmjeriti na supstituciju uvoza. Ivana Maletić iz HDZ-a spominjala je jeftinije kredite za izvoznike i jačanje gospodarske diplomacije, ali kao i većina panelista nije ostavljala dojam da bi mogla biti posvećena izvozu i fokusirana na njega.

Premda je nova verzija Mostova ekonomskog programa dala važnost izvozu, ni Marinko Škare nije dao dojmljiv odgovor. Kao ni ostali sudionici panela. Je, je, izvoz je važan, ali... Dok se vodila rasprava o porezima, većina se brzo uživila u spasonosna rješenja koja će kod potrošača-birača izazvati dojam da će, izaberu li baš tu opciju, imati priliku više šopingirati. Ali kad se spomene izvoz, nema više žara u očima.

U jednom trenutku iznesen je i argument zašto se u ovoj predizbornoj kampanji umjesto prijašnjega modnog krika (privlačenja investicija) nosi kreacija, tj. mantra o povećanju osobne potrošnje. Da bi se uistinu i sustavno pomoglo izvoznicima, potrebno je mnogo smisljena rada čiji se učinci mogu očekivati u roku od pet do deset godina (to je podcjenjivanje potencijala izvoznog sektora i onih koji bi mogli krenuti u izvoz samo da ih se na pravi način pogurne, nap. a.). Ako je zaista potrebno pet godina, jasno je da političari koji misle kratkoročno ne žele gubiti vrijeme na to. Ako se neki stranački ekonomski strateg i usudi stranačkom gazdi spomenuti dugoročne procese, brzo 'dobije po glavi': 'Pusti ti dugoročno održivi rast, daj da ljudima obećamo povećanje osobne potrošnje, na tome se dobivaju glasovi.'

Sve je isto ko i lani Vidljivo je to i iz stranačkih izbornih programa. Šteta što se voditeljica rasprave, koja se, inače, vrlo dobro pripremila za rešetanje stranačkih ekonomskih stratega, nije koncentrirala na spominjanje izvoza u programima. Obično se na prve dvije-tri stranice nađe formulacija kako je upravo izvoz jedini zdravi temelj rasta (SDP, Most, Koalicija za premijera...), ali već se na petoj stranici ta riječ zaboravi ili do kraja razvodni.

Strašno je što se većina političkih prvaka i njihovih budućih ekonomskih ministara zaklinje u nužnost 'novog modela', a onda se uporno zauzima za stari. Koji ne može potaknuti rast BDP-a veći od onoga koji se naziva 'prirodnim', koji se ostvaruje i bez pozitivnog doprinosa države i iznosi oko dva posto na godinu.

Rasprava u Novinarskom domu još je jednom potvrdila da, pobijede li SDP ili HDZ, izvoz i dalje neće biti ključna poluga koja osigurava rast, zapošljavanje, punjenje proračuna i multiplikacijske učinke.

Kako stvari stoje, mi u Lideru i kolege iz Hrvatskih izvoznika imat ćemo posla i sljedećih godina. Trebat će još mnogo uvjeravanja dok se ne pojavi neki politički vođa koji će razumjeti bit zašto Hrvatska toliko zaostaje za svim članicama EU. A opčinjenost političara 'pumpanjem' osobne potrošnje do sada su najviše plaćali upravo građani-glasači. Nakon što bi medenih godinu-dvije alkemičarskih pokušaja neslavno završilo. Po svemu sudeći, ista se priča nastavlja i nakon izbora 2016. ■

U realnom svijetu jača spoznaja o presudnom značenju izvoza za dugoročno održivi rast. Problem je što političari ne žive u realnom svijetu